

Theater tussen *rondvliegende kogels*

Theatermaakster en actrice Adelheid Roosen is met haar real-life theaterproductie *De WijkSafari* uitgeweken naar achterstandswijk Tepito in Mexico-Stad. In Tepito, het gevaarlijkste getto van Mexico, was het de eerste theatervoorstelling ooit.

*‘We hebben iets
onmogelijks
mogelijk gemaakt’*

“Als ik het had moeten verzinnen, was het nooit bij me opgekomen”, lacht Adelheid over het ontstaan van de voorstelling in Tepito. “Een vriendin van me, Anne-Marth Hogewoning, woont in Mexico. Zij is beeldend kunstenaar. Tijdens een theateervoorstelling stond zij naast Daniel Giménez Cacho, een bekende Mexicaanse acteur. Hij was bezig met een drama-serie over Tepito die blijkbaar perfect aansloot op mijn theaterproductie. Toen Anne-Marth vertelde over de WijkSafari's die ik al had opgevoerd in Amsterdam-Slotermeer en het Utrechtse Ondiep, zei hij direct: *‘Die Adelheid moet naar Mexico*

komen’. Op dat moment zat ik midden in de WijkSafari in Utrecht. Ik keek mijn vriend aan en zei: *‘Doen of niet doen?’* In een seconde besloten we onze vakantie naar Mexico te verleggen en daar te beginnen met het geven van een workshop. Zo ontmoette ik deze gepassioneerde Mexicaan.” Anne-Marth: “Ik wist meteen dat hij en Adelheid zielsverwanten waren. Door zijn tv-serie had Daniel een band opgebouwd met de bewoners van Tepito. Hij wilde verder met hen komen, dichterbij, maar wist niet hoe. Adelheids WijkSafari was het antwoord.” Afgelopen zomer vloog Adelheid met haar vriend

Titus Muizelaar voor de eerste keer naar Mexico. Met haar workshop kreeg zij de Mexicanen in de ban van haar WijkSafari. *Safari en Tepito* was geboren.

‘Altijd gelijkenissen, al is het je grootste vijand’

In 2012 werd de eerste WijkSafari opgevoerd in Amsterdam. Adelheid: “Het werkt als volgt: acht theatermakers trekken een bepaalde wijk in en vervolgens stellen acht buurtbewoners hun huis beschikbaar. Iedere acteur trekt voor twee weken in bij een buurtbewoner, dat noemen wij ‘de adoptie’. Ze eten samen, de acteurs slapen bij de wijkbewoners in huis, ze delen elkaars levensverhalen. Uit deze ontmoetingen ontstaan de scènes van de voorstelling. Het is dus autobiografisch toneel, een ‘echt’ verhaal dat wordt verteld. De scènes spelen zich af in de huizen van de bewoners uit de betreffende buurt. Het publiek gaat kriskras door de wijken om de voorstellingen bij te wonen. Ze worden achterop scooters vervoerd, als het regent per bus. Bij kleine afstanden lopen ze onder leiding van de bewoners. Deze methode werkt heel goed. Ik probeer elke keer een gelijkwaardige relatie te creëren tussen burger en acteur. Door samen met iemand te leven, kom je vaak in aanraking met elkaars verleden. Je komt vanzelf op thema's waarbij je ontdekt dat er veel gelijkenissen zijn tussen jou en je medebewoner. Zelfs al is het je grootste vijand.”

Ik weet dat het fout kan gaan’

Het publiek breekt en de tranen volgen

‘Berg je mobiele telefoon op en rennen’

Met datzelfde concept ging Adelheid ook in Tepito aan de slag. Tepito staat algemeen bekend als een wijk waar drugsbendes en criminelen regeren. Bendeoorlogen en schietpartijen zijn er vrijwel dagelijkse kost. Een garantie voor veiligheid tijdens de voorstelling, krijg je dan ook niet. “Wel staan er op verschillende plaatsen radio's om de spelers in te lichten over eventuele criminele activiteiten”, vertelt Norma, één van de Mexicaanse actrices. “In dat geval wordt de geplande route omgeleid om gevaar te voorkomen.” Overal waar je kijkt, zie je zwerfhonden, vuilnis en verpauperde gebouwen. Naarmate de avond vordert, wordt de sfeer steeds grimmiger. De Mexicaanse buurtbewoners kijken je aan alsof zij nog nooit een Europeaan hebben gezien. Op een grote muur staat één van hun lijfspreuken geschilderd. *‘Wij zijn opgegroeid met klappen. Als het plat slaan van een biefstuk’*, staat er vrij vertaald. De spreuk symboliseert het leven in Tepito, weet een begeleidster. Hoewel drugs

officieel verboden zijn, wordt de geur van marihuana steeds sterker. “Dat komt doordat hier nauwelijks politie aanwezig is”, vertelt ambassade medewerker Yolanda Carati. “De bewoners hier lossen hun problemen graag zelf op. Daar hebben zij geen politie bij nodig...” We worden onderbroken. “Berg je mobiele telefoon op en rennen nu”, roept één van de acteurs, terwijl het publiek tussen twee marktkramen door sprint. “We moeten opschieten, anders missen we de volgende scène.”

‘Zoek een kind uit en houd het vast’

Het publiek komt op tijd aan in het huis waar de volgende scène wordt opgevoerd. Er is net genoeg plaats voor acteurs en toeschouwers. Het verhaal gaat over voormalig drugsbaas Martin. Hij is blijvend gehandicapt. Een paar jaar terug kwam hij in een heftig schietgevecht terecht. Eén fatale kogel in zijn rug heeft ervoor gezorgd dat hij nu in een rolstoel zit. In Martins slaapkamer zitten de bezoekers met open mond te luisteren naar het gesprek dat hij voert met acteur

Raoul. Raoul heeft gedurende twee weken bij Martin gewoond en is erachter gekomen dat hij iets gemeen heeft met hem. Het gaat over het vaderschap, dat hun beiden niet goed is vergaan. Martin heeft geen kinderen, terwijl het wel één van zijn dromen was. Bij Raoul ligt het gevoeliger. Toen hij nog op de toneelschool zat, is zijn vriendin per ongeluk zwanger van hem geraakt. Hij heeft dus wel een kind, maar zijn ex-vriendin is er samen met zijn zontje vandoor

gegaan. Raoul heeft hem nooit meer gezien. Hij vergelijkt het met een rotte wortel, die nog steeds door zijn leven groeit. Martin, de ex-baas van het drugskartel, neemt Raoul mee naar een schoolplein waar kinderen aan het spelen zijn. “Zoek een kind uit en houd het vast”, zegt Martin tegen hem. “Dan kun je alvast oefenen voor als je later je zoon gaat ontmoeten.”

‘Vooral ’s avonds is het levensgevaarlijk’

Een ontroerend tafereel. Het publiek breekt en de tranen volgen. “De wereld is groots in zijn verpakking, maar van binnen zijn wij mensen eigenlijk allemaal hetzelfde”, vertelt Adelheid. “Ieder mens kent tederheid en wraak, haat en liefde. Als je de meer karakterologische delen van jezelf afpelt en je zit ‘naakter’ tegenover elkaar, kom je erachter dat er bijna geen verschillen zijn. Mens is een mens is een mens, overal. Dat is het concept van de WijkSafari. Voor even ‘wonen’ in die verbeelding. Trek niet altijd je conclusies over iemand, zonder dat je diegene kent. Durf te ontmoeten, in plaats van te oordelen.” De Mexicaanse kranten

stonden vol met lovende recensies over de theaterproductie. Eén van de belangrijkste Mexicaanse kranten plaatste zelfs een artikel op de voorpagina. Toen bekend werd dat de voorstelling met twee weken werd verlengd, waren de kaartjes binnen een uur uitverkocht. “Het liefst zouden we het hier nog een heel jaar doortrekken, maar daar is het te zwaar voor”, bekennt actrice Norma. “De voorstelling op zich is fantastisch om op te voeren en ook helemaal niet zwaar, maar in Tepito hebben we te maken met randzaken. Er wordt hier heel veel geweld gepleegd en daar moeten wij rekening mee houden om de veiligheid van de bezoekers te bewaken. Je moet constant gefocust zijn, achterom kijken en luisteren naar wat er verteld wordt op de radio’s. Vooral ’s avonds is het levensgevaarlijk. Dat kost ons echt heel veel energie en moeite. Maar ik ben enorm trots op het hele team. We hebben iets onmogelijks mogelijk gemaakt!”

‘De drugshandel kan ongestoord verder gaan’

Adelheid werkt sinds 1980 als theatermaakster. Ze staat bekend om haar opvallende aanwezigheid. “Overal waar Adelheid komt, voel je het leven en komt een ontmoeting op gang”, vult vriendin Anne-Martha aan. “Voor haar maakt het niet uit of zij door het Utrechtse Ondiep of

Tepito loopt. Ze kijkt verder dan dat.” Bang dat haar in Tepito iets overkomt, is Adelheid nooit geweest. “Ja, je leeft en dan kan er iets met je gebeuren. En het leven in Tepito is een tikje gevaarlijk”, vertelt ze. “Ik weet niet wat het is, maar ik ben gewoon niet zo bang aangelegd. Vandaar dat ik het meteen heb aangepakt. Vroeger zeiden mensen over Amsterdam ook vaak dat het alleen uit seks, drugs en rock ’n roll bestond en dat je er beter niet kon komen.” Desondanks realiseert Adelheid zich dat de meeste slechte verhalen over Tepito niet zijn gelogen. “Ik weet dat het fout kan gaan. Eén van de slogans in Tepito luidt niet voor niets: *‘Tepito bestaat omdat het zich verzet’*. Het is gevaarlijker dan een andere wijk, dat is een feit. Maar ik wilde het een kans geven en vooralsnog heeft dat goed uitgepakt. En ik vertrouw op Daniël en zijn team, met wie ik dit natuurlijk uit en te na heb doorgesproken en afgewogen. Een voorbeeld hiervan is, dat we tijdens de voorstelling een afgesproken route volgden die het drugskartel niet in de weg zou staan. Op die manier kon de drugshandel ongestoord zijn route volgen en wij ons theatrale pad. Die afspraken hebben we gemaakt. En dat is wel echt een andere wereld. Onvergelijkbaar met een land als Nederland.”

‘Mens is een mens is een mens, overal’

